

Fr. G. Krutzwald nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

1924

16. aastakülg

Arst number 15 top.

Meie Maa

Nr. 134.

Laupäeval, 11. (24.) märtsil 1917.

Nr. 134.

Kui lewadetuul lohiseb . . .

Kui lewadetuul lohiseb, siis ärlab rinnas imetain — elu. Ja elu näeme nüüd igalpool. Jää laguneb, weed wõitewad, taimesuured külma lumewaiba all hoomawad pähjuma.

Ea tuli nagu maruhoog — see elu, see lewade! . . .

Wilju talwe walitsus oli kõik teed ja wood kõwaste kiini tinutanud. Paks lumi ja jää kattis maad. Külmad tuuled lõõtsusiwad ja ahwardastiwad hinge kiini matta. Quisid lewatafid lund hangedesse. Ja wärisedes kistufid inimesed lastakaid toomale, et külm südameni ei tungiks. Ainult harwa sai näha päilest, jeda eluandjat, ja kui ta lord filmapilgu paistus, siis puudus ta kiirtel soojus, õige, aratam õrnus. Külmal oli ilm, külm oli ihu, külmal oli südagil.

Ruid korraga kajas idasti lohin. Wali ja kaunis. Edustis tuul, soe ja pehme, ning lõõtsus tormina üle maa. Kõik jäiwad kuulama, kõik ootasid midagi, kõitide hingest wärises läbi õrn lewade aindus. Silgawa lume surwe alla maetud juurtes hakkas jälle mahl liituma. Selgus, et kõigest talwe walijusest hoolimata seal all weel elu oli, et kütkestaw külmus ja pahur paklane weel mitte ei olnud suutnud ära kustutada wiimast elusädet. Nagu raskest, pahast unenäost ärgates raputasid puud kesi talwekütma oma ofsi ja tundsid, tudas mahl tiwes jälle hakkas tungimisetööd tegema — itka ülespoole, itespoole, walguje poole, elu poole. Pime aeg oli mööda. Särades tõusis kaunis lewadepäite, igale poole rõemu ja walguft külwates. Üle õõ oli lewade kätte jõudnud, kõiki õnnestaw lewade, mis kaasa toob wabaduse ja edu, waimustuse ja wabaduse — kauaigatsatud wabaduse . . .

Wene riigi hiiglateha wabiseb ja wäriseb, uut ajajärku sünnitades. Mida oodati, kuid weel ei ustud, on tõets saanud: wana wägiwallawalitsus, kes rahwast pimeduses ja willetsuses hoidis, kes kõik oma jõu selleks kokku wõttis, et mõne ütsiku wõim maksma jääs ja rahwas surwe all ning

puuduses edast elutses, on kulumatud rahwaasemillude töö ja agarus läbi ning maksma on hakanud wabadus, mille paistel kõik wennad on. Wali tali on läinud ja lewade kätte jõudnud. Üle õõ, kui imetegu.

Äga et see lewade meile jääs, et ilus aeg meile tõeste tuleks, mil lilled õitsta ja puud wilja lenda wõitewad, selleks on waja kõitide õigete isamaapõrgade ühtmeelt ja jõupingutust. Meie rõõm on selle ilusa sündmuse üle muidugi suur ning tuleb otsekohesest südamest, kuid see rõõm olgu meile ka heaks mõdedupuuks, kui kaugese meie oma wõimuwaldustega minna wõime. Ei ole enam kahtlust, et meid helge tulewik ootab, sellepärast landku iga kodanik nüüd hoolt, et uus ajajärk ilma purustusteta algaks, et midagi ei tehtaks, mis kätte wõidetud wabadust wõiks rüweta. Jäägu igaüks rahulikult oma töö juure, sellel läbi aitab ta isamaad sel tähtsal ajal kõige mõjukamalt. Ärgu lubagu keegi enesele midagi, mis wabaduse õige mõistega kokku ei käi. Näidatagu, et meie wabadust wäärt oleme ja sellest lugu pidada oskame. Dieta waba on ju alles see inimene, kes wabadust dieti hinnata oskab ja endale midagi ei luba, mis teiste wabadust kutsendaks.

Sisemine waenlane, see meie kõige kurjem waenlane, on wõidetud. Seega on juba suur liiesanne täide saadetud. Ruid wäline waenlane seisab meil alles wärawate ees ja tema ärawääramisels peame kõik oma jõu kokku wõtma. Sellepärast pidagu igaüks meeles riigivolitogu esimehe sõnad:

„Wennad! Ärges laske isamaad häbiga hulla minna. Päästke oma eestluga rahwa au ja kuulsus. Saage jälle rahulituls, muidu tulewad satslased ja wõidawad meid ära paljaste kätega!“

Näitame et, wõidetud wabadust oskame tarwitada ja hoida. Jäägem rahulituls ka siis, kui lewadetuul lohiseb ja jää laguneb.

Ma kuulen lainte lastumist
ja metsa mõrgawat müha,
näen rahwast rahus imelise
ja tean, see päew on püha...
Nii igaweste seisa ja,
mu kallid, kaunis kodumaa:
ei hädaoht sind enam taba —
ja oled jälle waba!

4. märtsil 1917.

B. Gr.

Muust teemant.

S. r. Billeri roman Norrast. (Järg 3)

Ma tahtsin sellega neiu järelemõtlemist äratada selleks puhuks, kui teemant tõeste kõrwale oli pandud; sest ma kirjutan, et neiu äreraks saab ja kõik mõtlemise wõimu kaotab, niipea kui ütlen, et kiptonn ära on warastatud.

„Armas onu, kas ta siis kapis ei ole? Ma nõgin ju ise, et ja tema sinna olid pannud, enne kui wana Jürgenfi läbi ära saatsime.“

Wale ei jäänud nägemata, et Sigrid nagu asja juures ei olnud; ta nägi wõsinud wälja, nagu inimene, kes kas tehnikult wõi waimlikult kurnatud on.

Meie palusime teda, teenijatele õhtoja teemandi wargu-

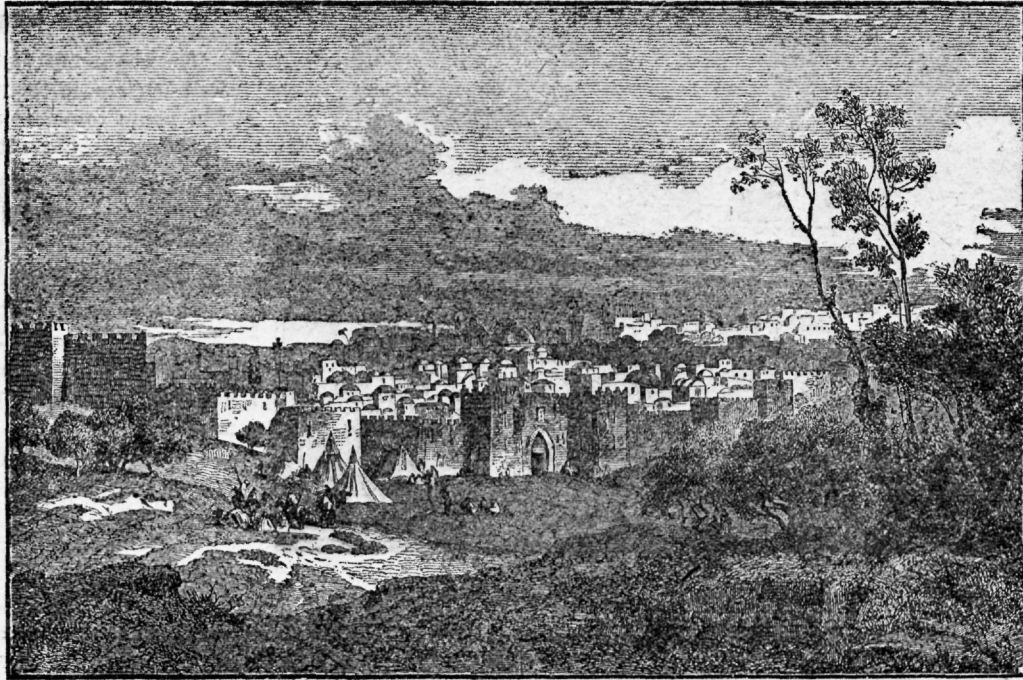
sest mitte midagi ütelda, ja ta läks tuppä õhtusöögi eest hoolitsema. Oli filmapaistew, kui wähe see asi teda näis huiwitawat.

Sellejärele telefonerisin ma politseisse ja palusin enesele lohe tats politseinikku „ville Ballarati“ jaata.

Siis palusin ma wana Fritti nende tulekuni minu seltsis aias jalutada; sellejuures wõisime tähele panna, kes majast wälja läks ja kes tuli.

Ühtiselt tuli mulle meelde, et ma mister Howelli weel polnud näinud. Minu sellekohase küsimise peale wastas wana Fritt:

„Oh, tema sõttistana pärast lõunat raudteel Besterdalenisse; keegi metsaomanik — Bäringsaasen on ta nimi — on ta sinna kutsunud. Tahtsid metsiseid lasta; sest jahilõppemiseni ma ainult weel mõni päew aega.“

Bagdad. Ülelõbine waade.

„Milla! sõitis ta teele?“

„Ta saatis ju ennelõunat pakid raudteele, aga rong pidi alles tell 6 ära sõitma. Kuulame Zwerseni käest, millal ta läks. Pealegi teate, et siin majas igakõiks võib tulla ja minna, millal ise tahab.“

Zwersen oli Fritti usaldusmees. Ta oli endine alam-ohvitser, väga truu ja tubli mees, kelle Fritt minu soovitusel peale oli teenistusse võtnud. Ameti poolest oli ta küll aednik, aga ta oli kutsariga vahetades ka uskohoidja, õue korrashoidja, laudsepp, raudsepp jne. ja sai Frittil väga hea palga. Tema ja kutsar olid poisimehed ja elasid uskohoidja-majas värvava kõrval ühes koos, käisid aga suurde majasse sõdma.

Wahetajal jõudsid minu ametnikud kohale ja ma andsin neile juhatused kätte. Üks nendest pidi maja ees walwama ja teisega waheldama, nii et üheltki silmapilguks maja walwajata ei jäänud, sest ma uskusin, et waras teemanti lastub majast välja wita. Seine politseinik pidi kõigi pandiwõtjate ja teiste ärides teemandi üle teateid korjama ja, kui teemandi kohta teateid sai, kohe edasi uurima.

Ohtulaua andsid wana Fritt ja Sigrid mulle mööda-läinud päewa sündmuste kohta väga täpisele ülewaate. Nende teated aja kohta läksid kokku. Kuid Sigridil oli peawalu. Meie soowitamine woodis minna, mis ta siis ka tegi.

Sellejärele rääkis ma Zwerseniga — kutsaril oli see päew priit ja ta oli sugulast waatama läinud — ja wiimaks ajasin juttu ka toa- uing kõõgitudrutuga.

Emeline oli pärastlõunat ema juures käinud. Kell kuus pärastlõunat oli ta aga koju olnud ja jälle välja läinud, mitte enam tagasi tulles. Misjulgused järeldused ma tegin, sellest kõnelen hiljem; esiohtja tähendan ainult, et need mitte wõga rahuloldawad ei olnud ja ma juba aimama hakkasin, et asi seekord õige kirjuks ahwardas minna.

Enne kui Frittist lahkusin, lastin tal politseile weel awakõiki teate kirjutada; ilma sellela ei olets ma wõinud asja kiirelt sõidist ajada.

Wiies peatükk.

Politseimeistri juures.

Teisel hommikul tell üksteist seisin ma politseimeistri wastuwõtmisetoas; ta oli mu sets ajaks oma juure kutsunud. Ta ulatas mulle kae, kui sisse astusin, ja lausus: „Tere hommikut, komisjariherra! Wõtte istet.“ Selle juures andis ta ametnikule, kes nurgas seisis, märku, mille peale wiimane juure leentooli mu poole liitkas ja ise toast läks.

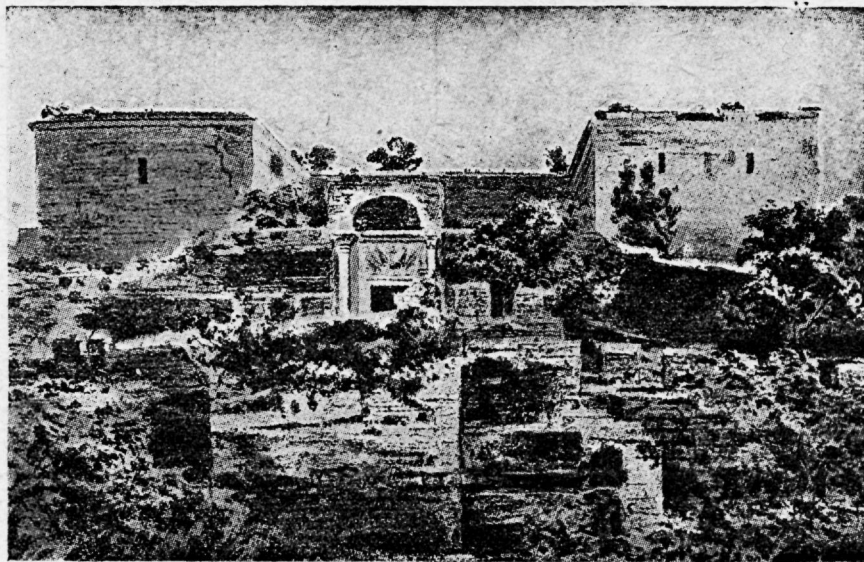
„Te olete õnnelik inimene, herra Mont,“ algas mu ülemus; „seal on nad nüüd jällegi teie hooleks tähisa äri usaldanud; ma räägin teemandiwargusest wana Fritti juures Drammensi uulitsal. Ma tahaksin heameelega wanast Fritlist ja ta teemandidest midagi kuulda. Mu armates kuulute ju teiegi selle perekonna tuttawate hulka; jah, ja nagu ma kuulnud olen, ei tõmba teid ainult teemandid ligi.“

Ma ei olnud wähe üllatatud, et politseimeister mu saladust tundis, mida ma ometi, nagu kõil armastajad, warjanud olin. Ma ei lastnud ennast ka ses asjas jutuwajamisele meelitada, mis mu ülem nähtawaste ka ei ootanud, waid hakkasin tale lähidalt ja täpisealt maja ja ta elanikkude üle pajatama. Siis aga teatasin tale eilase päewa sündmustest:

„Nagu te teate, herra politseimeister, oli neil eila lõunapäewil teegi wderas. See oli wana proturator Jürgens. Te tunnete ju teda, ta korjandust ja korjamisewõimust. Olen isegi teada saanud, et ta sugulased teda eestkostjate alla usaldada tahawad. Ta on kaunis wanadusendõrt ja saabab oma aega mööda, kuna ta oma suurt warandust kõiksugu wäikeste asjadele peale ära kulutab.“

Kuid itkagi on ta niiwõrd tark, et mingi wäärtuseta asja peale raha välja ei anna; on aga asjal kuidagi weidi wäärtust, siis maksab ta selle eest kõige suuremaid summasi. Ta ise Fritti juures lõunat; ta läib seal, et wanamehe korjandust waadelda ja piinab wiimase furnuiks oma nõudmistega, teda wõi teist osta.

Lõunapäewil wõtsid osa Jürgens, Fritt, neuu Fritt ja herra Howell. Noort Fritti ei olna ju paar päewa kodus. Majas olid peale nende weel kõõgitudrut, toanõu ja aed-

Bagdad. Muhamedlaste majad rohuaedadega.

nit. Kutsar oli oma perekonna juure Mosfi wberaks läinud. Olen sinna poliitsetse telefonerinud ja mulle wastati, et ta sinna hommikul jõudis ja õhtul jälle tagasi sõitis. Neiu Friti tüdruk Eweline oli õhtupoolikul ka kodust ära; tale oli luba antud oma haige ema juure külla minna.

Peale lõunajõõki lätsime muuseumi — nii nimetatasse hoonet, millest ma teile hiljuti jutustasin, mille Fritt minu soovitusel maja ja Drammensi uulitsa wabele ehitas. Kui külalised tulewad, juuakse jagedaste kohwi muuseumis „Villa Ballaratis“, iseäranis aga kui külalised muuseumi tähisaid asju waadelda sooviwad.

Prokurator Jürgens awalbas jällegi, ma ei tea, kui mitmes kord, soowi, et talle musta kilponna näidatakse ja palus wahetpidama a Fritt, et see tale kilponna ära müüks. — „Ma maksan 10,000 krooni! ütles ta.“ — „Esiteks maksab kilponn enam kui 30,000 krooni, mu armas Jürgens,“ wastas Frit, „ja teisets ei müü ma teda mingi hinna eest.“

Jürgens pidi nii siis teemandi rahule jääma, kuid tahis wägine mõnda teist asja osta. Iseäranis nõudis ta wäikest elewandiluuft elewanti, kellel kell otja peal oli. Kella maastawärt oli tehos, kuna lont edasi-togasti liitus ja naljakalt mõ us. Kuid siingi ei naeratanud wanale mehele õnn wastu, ja perekonnale oli wist suureks tergituseks, kui teener tale lõpuks järgi tuli.

Te teate, et kõndimine Jürgens'i'e raskesti sünnitab, ja et ta ennast sellepärast rulltoolil lafeb koju lülatata. Fritt jättis ta jumalaga ja tahtis parajaste kapiutli kinni panna, kui wäljas tija kostis. See oli kohmatas teener, kes wanamehe kogemeta lillepeenrale oli kukutanud. Kõik ruttasid muuseumi aeda. Kui nad Jürgens'i jalule ja uisest wälja olid aidanud, lätsid kõik eluhoonekse.

Nii tuli, et Fritt kapiutksed ja muuseumi lahti unustas. Oli parajaste kell wiis õhtupoolse. Wana Fritt läks ülesse oma nuppa, et lõunainatut pidada. Preiti läks jalutama; tal oli terwe päew peawalu olnud; alles kell kuus said nad totku. Neiu Fritt oli ju weerandtunni eest tagasi tulnud ja ootas elutoas oma onu.

Mõlemad istusid tella seitsmeni koos; nad jõid teed ja uurisid pretti majapidamise arwet. Kell seitse läks noor daam jällegi jalutama; peawalu ei wähenenud. Kui Fritt ta aia uksest oli saanud, tuli tale meelde, et muuseumi ukse lahti oli; nii leidis ta, et teemant oma kohal ei olnud.

U seholdja Jwersen oli tella 5 kuni tella 7½ oma toakese istunud; ta istus atna ees. Ma uurisin ta täest järele,

Ma nägin.

Ma nägin üht madalat maja
Kell lõhnawaid tomingapuid;
Ma nägin tõusewat päikest
Ja katusel lendlemaid tuid . . .

Mi aias, wist tomingapõesas,
Kats õppikut hõiskasid seal;
Nad laulsiwad jäädawast rahust,
Õõ warjudest metsade peal.

Kuid ootmata kandsiwad tuuled
Mu põskile jahedat lund.

Ma ärtasin. Lumises hanges.
Ju kewadest nägin ma und . . .

2. weebr. 1917.

A. Reikop.

kes sel ajal majast wälja oli tulnud. Ta wastas, — algusel, kell wiis, läinud preiti wälja ja tulnud umbes tunni pärast tagasi. Umbes kell kuus tulnud Eweline koju, kuid läinud kell 7½ jälle wälja. Kell 7 läinud majast herra Howell ja wõtnud lähedal woorimehe. Kohe peale seda läinud ta preiti meel kord wälja, teda saatnud wanaherra Fritt uksest. Kõõgi- kui ka toatüdruk olnud terwe aeg tüdrukute toas.“

„Kuid see on alguslise rappordi eesküju, herra Monk; see on teil kõik meeles ja mitte midagi üles kirjutatud?“

„Mul on ses asjas natuke andi, politseimeistriherra; mul lähed kõik segi, kui ma enam üles kirjuton, kui tingimata tarwitik. Mul on kõik selgem, kui kõik peaaegu seifab.“

„Ja muidugi, igalühel on oma meel! See on hea omandus salapolitseiinikule. Kuid ütlege, kuidas wõite nii hästi aega meeles pidada? Ei wõi ju kuigi kindlalt iga maja kella last lugu pidada.“

„Ses asjas on nii mõnigi koht, millest kinni wõib haarata: Wanal Fritil on suurepärawane tasku kronometer, ja ta on uhte, et see minuti pealt dieti käib. Peale seda kui Jürgens lahkus, tehti kogemata märkus, et kell elewandi peas ilusti käia — ta seifab just teemandi kohal riulil. Waatamata selle peale, et ta juba mõnda aega ei olnud reguieritud, käis ta minuti pealt dieti; see tuli kronomeetriga wõrreldes wälja. Sellega on meil kindel aeg käes — wiis minutit üle wiie. Edasi tuuakse Fritile iga õhtu kell kuus õhtute lauale. Tüdrukud on ses asjas wäga täpisealsed, sest ka wana on seda. Lõpuks waatas Jwersen tella, kui herra Howell majast lahkus, et teada saada, kas eht herra rongile hiljaks ei jää. Herra Howell oli enne seda, kui teda wälja lasti, istunud, et 10 minutit üle seitse olla, mis ka Jwerseni kellauga ühte läks. Nagu näete, ei ole ma oma ajaga sugugi ehtinud, kõige enam paar minutit!“

„Soh, ma näen . . . — Te otsimised kullasseppade ja laenutõsjade juures jäid küll tagajärieta?“

„Soh, siamaani, kuid usun, edaspidigi.“

Politseimeister nikutas pead. Keegi meist ei lausunud sõna; ometi oli kumbki arwamisest, et waras, kes sarnase raskelt peidetawa asja näppas, ometi ennast rumalalt kinni ei lafe püüda.

„Teame ju,“ ütles politseimeister elawalt, „et te otsimised meelgi lõppenud ei ole; kuid ometi oleks huwitaw teada, kes te arwamise järgi teemandi on warastanud. Ma tunnen enese wana sõjahobuse olemat, kes sõjapansunat kuuleb

ja tahan ennast katsuda. — Kes on te arwamise järgi teemandi waras?"

Ma sain aru, et mu ülem asja kaaluda tahtis ja ei pidanud pahaks, tale oma arwamisi awaldada.

„Nagu ma näen,“ wastasin mina, „on kõigest wiis isikut olemas, kes teemandi warguses süüdlased wõiksid olla: aednik Jwersen, herra Howell, toatüdruk Eweline, köögitudruk, toatüdruk. — Kõigil neil isikutel seisib tee aeda, nii siis ka muuseumi, lahti.“

„Te unustate kats isikut ära, herra Monk!“

„Ma waatafin tale olla.“

„Te unustate wana Friki ja ta wennaütre ära!“

Politseimeister naeratas, ja minagi katsusin naeratada; kuid naeratus näis külmawat ja isäraline tunne waldas mind.

Politseimeister sai sellest nähtawaste aru, sest ta ütles: „Sih, ma räägin muidugi puhast teoreetiliselt seiufohalt. Politseimäe abid on: kahtlusest igalt, niikaua kui waras läks ei ole.“

„Mitte kõiki, herra politseimeister!“

Ma teadsin, et nii kõigest rääkisin, nagu see ülema heatahtlikkusega ja asja seiufohoraga kokku ei käinud; oga ma ei saanud lohti pahast tundeist, mida Sigridi nimetamine minus oli äratanud.

„Wõib olla, et teil õigus on, herra Monk! igatahes ei tõenda see asjalugu wastandit. Aga ütlege mulle, mis arwate teie dieti Reginald Howellist?“

Politseimeister soowis minu arwates teist juttu. Sest mististe oli ta märganud, et minule see jutuwaine piinlik oli. Mina wastasin:

„Ma saan aru, et teie mu tähelepaneku tema peale juhte. Temal oli kella wiieist kuni wiiskümme minutit seitsme peal küllalt wõimalik teemanti ära warastada ja sellega majast lahkuda. Temal polnud muuseumi minnes mingi hädahoitu karta, ja kui teda ta mõni teener oleks märganud, siis ei oleks see mingisugust tähelepanekut äratanud, sest et teda nagu Friki perekonnaliikmeteks peeti. See on asja üks külg. Teine külg on see, et herra Howell igatahes ausmees paistab olewat, et teda Friki perekonnaga sõruseidemed seomad, ja wiimaks on ta rikas mees, kes ei teemanti ega muud, sellesarnast ei tarwitse warastada.“

„Kas teate seda kindlasti?“

„Mina õustan tema enese ja wana Friki teadete järele; pealegi olin ma täna hommikul kell pool kümme pangaherra Wendeli juures — mina ise soowitsin lord seda pangapäri Howellile — ja küsisin pangaherralt, kudas herra Howelli kontoga lugu on. Pangaherra teatas mulle, et tal praegu pangas 300—400 naelsterlingit olla. See olla kaasa toodud raha; peale selle oli Londonist Hambro ja Boja käest teatus tulnud, et tema, Wendel, nende arwel herra Howelli krediti kuni 2500 naelsterlingini suurendaks.“

„Noh,“ tähendas politseimeister, „soowitsin, et minulgi pangas niisugune kredit oleks. See teeb väga kahtlaseks, kas inglane teemandi waras.“

„Ja peatas ja jatkas siis:“

„Ma ei taha teid, herra Monk, kinni pidada. Tehtes selle asjas kudas ise soowite; teil ei ole uurimiste's weel aega olnud ja mina ei oleks teid niisugusel puhul weel pidanud küsima. Arwame see tõne siis lõpetatuks. Head õnne! Teatage mule warsti, niipea kui midagi huwitawat kuullete.“

Politseimeister andis mule käti ja ma lohtusin.

Päewajooksul toodi mule siis politseimeistri käest weel üks „era“-kirj. See oli järgmine:

„Armas herra Monk!

Ma ei wõinud wana Friki teemandi peale mõtlemata jätta. Kuid kas pole see wõimalik, et ta kogemata pörandale kullus wõi kōrwale pandi? Wõimalik on ka, et selle mõni naljapäraist ära peitis, et wana Friki hirmutada. Tõsi küll, see pole tõenäoline; kuid weel wähem tõenäoline on tema wargus, sest et seda väga raste on ära müüa. Oli ta ju ometi kõige isäralikum asi Friki kapis.

Palun teid seda silmas pidada ja uurimisel hästi ettevaatlik olla. Teemandi kadumine annaks kinnas

paljudele kōmujuttudele kinnas, ja väga tähtjas on, et poliisei ennast ei häbistaks.

Ma tunnen teie tarkust ja wistste on need read üllatigsed.

Teie politseimeister.“

Ruues peatilik.

Sommikune külasäät.

Ma ei äatnud politseimeistri tarku tõnu mitte kōrwatõha kirjutamast. Noh: teemandi kadumise järele otsisin ma terwe „Willa Ballarati“ hoolega läbi.

Teemant waatafinwad asja peale eestkuuliku rahuga ja näitawad mule ise oma asjad kätte. Ma käisin siegi herra Howelli toas. Ka kõil tema asjad olid lahti, kuid ei pakuunud midagi huwitawat.

Uurimised tegid mule ka teatawaks, et herra Howell teemandi kadumise püewal otsekohe wakkali oli sõitnud ja sealt Elwerumi reisinud.

Ei tea, kust see tuli, oga mitu korda õrks minu mõte, nagu seisaks noor inglane teemandi kadumisega kōrdagimoodi ühenduses. Wõib olla, tui see sellest, et weroast wõel teegi lähemalt ei tunnud, ehk küll ta juba mitu kuud „Willa Ballarati“ wiibis. Tema olet oli waba ja awalik — kuid tundma teda ei õpitud.

Aednik Jwerseni ja mõlemad tüdrukud — keetja ning toatüdruku — ätsin warsti kōrwale. Esmene oli laua aas-taid truste teeninud. Ta oli poisimees ja tal oli pongas raha; kerge oli tema kohta teateid saada ja kõil tunnistused, mis tema kohta anti, olid head.

Jääb üle ainult weel toaneitsti, ja kui sa arwad, et Eweline jaranewos kurrwas loos peoosa etendab, siis ei effi sa mitte. Nüüd ärganes lööt löögile.

Juba esimest, õigemine, teisest näewast saadik, mil ma wana Friki majasse astusin, oli mulle see noor neiut silma toraanud. Tema oletus oli midagi saladuslikku — tema waikse oletu tagaärg. Ka Sigrid tõendas, et ta sõnalehwem olla kui teised tema wanuses, ja ustus, et Eweline palju karakteri on ning oli temaga rahul.

Witameel ajal oli Eweline weel kinnisem olnud kui muidu ja ka näost kahwatum, ehk see küll wawalt filmapaistew, sest et ta juba loomust kahwatanud näoga oli.

Ohtupooliku, mil teemant kadus, oli Eweline järgmiselt mõõda saotnud — tema seletus läks teiste seletusega kokku: kōbe päraist õunakõõli, kui herafed muuseumi olid äänud, oli ta neile sinna kōhwi wiinud; päraist seda oli ta wälja äänud haiget ema waatama; see sündis pisut aega enne prokurator Jürgensi äraminekut. Kell kuus oli ta jälle wähe aega majas olnud midagi toomas, mis ta oli ära unustanud, ja oli ühtlasi riideid wahetanud, sest et ilm oli muutunud; ta oli ainult pooleks tunniks kodu jäänud.

Silmapaistew oli, et Eweline elawamaks oli muutunud, ja Sigridi tunnistas, et Eweline teemandi kadumise püewast saadik parem olla.

Eweline ema, proua Reierseni, kōhta kuulsin, et ta enast pesemise ja tubade wäljaküürimisega elatas, et ta aeg-ajalt jõi ja peasaalikult tütre poolt abi sai. Preisi Friki lahtus tegi tütrele selle kergeks. Proua Reiersen armastas heameelega minewitust rääkida, mil ta mees weel tubli nahpartija oli olnud Grönlendis.

Nagu näed, ei olnud mu uurimisel tagajärgi; oga minu mõtled teemandi kadumise üle wõiksid enestele ometi teatud sihi, mis soowitawaks tegi proua Reierseni tundma õppida.

* * *

Lähemal hommikul kell pool kümme — lehekuupäile paistis soojaste — astus üks herra Russelõti uulitsal maja nr. 44 õue. Ta ei olnud just peenelt riides — kuub oli juba wõidunud ja püksid narmendasid alt, kuid ta mõju oli nähtawaste ometi taunis auwääriline, nagu wanema waeje üliõpilase oma, kes ekami ees seisab. Niisugune nägin mina wälja, wähemalt loodan ma seda, sest niisugust osa tahtsin ma seal etendada.

Simson ja Delila.

Dues seits üks naisterahwas ja loputas pumba all pesu. Ma küsisin emand Keierjeni järele, mulle wastati:

„Kolmandal korral, paremat lätti!“

„On see see naine, kes teistele pesu peseb?“

„Oh, pesemist seal suurt ei ole; pealegi elab siin ainult üks emand Keierjen,“ oli pahane vastus.

„Ma usun, teil on õigus, et seal suurt pesemist ei ole; vähemalt oli ta minu pesu viimati õige halvaste pesnud,“ tähendasin mina.

Nähtawaste huwitasid naist minu laiwad tähendused; sest ta lastis märja pesu käest lahti ja pööras minu poole:

„Ah, nii! Ta peseb siis teile ja teie ei ole temaga rahul? Noh, esimene niisugune teie ei ole; aga häbi ast on see, et niisugune joodit teiste eest leiwa ära wõtab ja lõbusaste wõib elada!“

„Mis minuse puutub, siis tahtsin tale ütelda, et ma temale enam pesu ei anna.“

„Ja tehke seda!“ — naine hakkas pillawalt naerma. —

Mis tema sellest hoodib. Riitaua kui ta peenike tütar Drammensi uulitsal wana Friti juures teenib, wõib ta ilma pesutagi hästi elada. Aga hirmus lõpp tuleb selle kõigele wististe; — kui Eweline juba näitlejatele hakkab järele jooksuma, siis abjee!“

Nii lõppes meie lühike, aga mõnus jutt. Ma püüdsin näitleja üle lähemaid teateid saada, kuid naine wastas: tema ei olla lobasuu, kes wõderastega juttu ajab!

Polnud midagi teha ja mina läksin üles Komandale torrale.

Wälkse, Klaasist eestoaukse peal oli kaks kaarti. Seal seis: Ludwig Fredriksen, näitleja, Thorwald Herstad, stud-med.

Pahemat lätti nägin wälkse kõõgiukse. Kui sellepeale loputasin, ilmus paks naisterahwas. Emand Keierjen kandis minu aru järele lihtsat hommikukleiti. Riideid ei oska ma sulle paraku kirjeldada; nad näisid talle pealegi lihtsad olewat ja olid wist küll paremaid päwi näinud.

Ma kergitasin oma suurt, laiaäärtega, aga madalat klabat ja ütlesin siis, et ma temale soowin pesu pesta anda.

Ta näis selle üle väga imestawat, et leegi temale ise

wabatahtlikult pesu pesta pakub, ja küsis umbusklikult, kes teda siis soowitanud.

„Ras ei wõiks ma wahest tuppa astuda,“ ütlesin ma, „sest ma soowisin pisut aega istuda; teate, mina olen haige ja treppidest käimine on mul raste.“

Ta mõnises umbes nagu „minugipärast“ ja juhatas mu läbi kõõgi wastikult lõhnawasse tuppa. See oli tale lihtlasi magamise-kui ka elutoaks. Ma wõisin waewaga istet ja panni tae sõidame peale; kuid kaastundlik ei näidanud ta mitte olewat, sest ta mõnises midagi „lollidest, kes treppist ei jõua läia ja ometi käiwad.“

„Aga kes teid siis siia minu juure juhatas?“ küsis ta. Ma sain aru, et mul wõimata oli selle isurikkawa naisega juttu ajada, pealegi et tal eine nähtawaste alles wõimata oli. Sellepärast otustasin head trumpi tarwitada:

„Preili Frit, ütlesin ma, soowitas siia tulla, kui head pesijat soowin — teate preili Frit Drammensi uulitsal wana Friti majast.“

Naine istus minu wastu toolile ja silmitses mind imestades.

„Ras teie ka Friti majas käite, teie?“ oli wähe meelitam wastus, kuna ta mind umbusklikult silmitses.

Ma lahetsesin, et mu sililond wilets oli; kuid ei olnud parata; pidin ennast nõnda aitama, kuidas see mul korraga meelde tuli.

„Mina olen ufuteaduse üliõpilane,“ wastasin ma auwäärilikult, „ja sekretar „seesmises misjonis“; tihti peame preili Friti juures koosolekuid.“

„Ah nii, noh!“

Naise silmad hakkasid korraga särama; nähtawaste oli tale hea mõte tulnud, sest nüüd muutus ta häälsi meelita-wats ja magusaks.

„Oh nii,“ kordas ta. „Teie tahate õpetajaks saada? Seda olets meie wanem poeg pidanud ka tegema. Keierjen tahtis taht arsti teha, mina aga soowisin, hakatu õpetajaks. Fritide juures on ju palju peeneid daamisi. Ras olete seal lord ka minu tüdart näinud?“

„Teie tüdart — kes on teie —“

(Sõrueb.)

Slim sõidab koju.

Rey Sprigle järele -Im.

Slim Carper tegi wea, mida alati temasugused inimesed teevad. Ta lahtus hädaohuta paigast, kus ta ennast warjul oli hoidnud.

Slimi elututsiks oli tulekindlate tappide sissemurdmine. Ükskõige ei ajanud politsei teda taga, ja kuna tal raha oli, siis elas ta rahulikult oma ema juures. Slimile meeldis mõnikord rahulit ja hädaohuta elu. Aga seal „paluti“ teda jälle kord ühest „ettevõttest“ osa võtta.

Reegi seltsimees tõi tema juure ja jutustas talle ühe miljonäri tulekindlast kivist piikad lood. Seltsimees ise oli osaw sissemurdja, aga tulekindlate tappide sissemurdmist ei julgenud ta kunagi ütsinda ette võtta. Kas ei tahaks Slim ta seekord talle abits olla? Saad oleks hea. Kas ei tahaks Slim temaga kaasa ja hädaohutu jagada?

Slim oli nõus. Esimärgi tõrkus ta vastu. Ta ei armastanud eluruumis „tõttada“. Juhatage talle mõni pank, postkontor või mõni muu ametipaik kätte ja andke talle weidi nitrogliiserini kaasa, ja teie näete, kuidas ta oma ülesandega hakkama saab. Aga korteris, kus inimesed magavad — see on hoopis teine asi.

Arvati, et sel õhtul miljonär oma perekonnaga teatris on, aga ta oli hoopis — kodus, ja kui ta müra peale kohale ilmus, lastis Slimi seltsimees talle kuuli pähe.

New-Yorgist põgenes Slim Tshitagosshe. Slim võttis ta waledokumentide abil, mille järele ta proowireisija pidi olema, tilluteses wõderastemajas toa, mille eest ta kaksteistkümmend shillingit nädalas maksis, ja elas rahulikult õige inimesena edasi, ilma et ta vähemakti kahtlust oleks äratanud.

Tshitagosshe saatis Slim kellegile nurgaadwotabile kirja, see saatis selle ühele kõrtsmitule, ja see omakorda jälle kellegile teisele mafurikale edasi, keda üleüldiselt õigets inimeseks peeti.

Wiiwane saatis Slimile raha, et ta ennast niikaua ülewäl saats peetud, kuni politsei tema loo ära on unustanud. Siis kirjutas ta uueste Slimile:

„Ma saatsin ühe meie meestest järele kuulama, kuidas Teie ema elab; nii oli ju Teie soow. Ma saatsin talle weidi raha. Tema terwis on õige wilets. Wististe ei ole tema ots enam kuigi kaugel. Ma ei tahtnud Teile seda kirjutada, aga ta olla nutnud ja palunud, et ma seda teeksin.

Teid austaja

Jim.“

Ausatel kodanikudel on küllalt wõimalust oma denust teiste peale wälja walada. Kelmile on aga seltskond sõja kuulutanud, ja ta wihkab teisi. Meid aga, kes samasugused on, nagu ta ise, neid ei uralda ta, sest et need alati walmis on teda omaenese naha päästamiseks ära andma.

Ja nii koondub kelmil terwe tema õrnus ja armastus mõnikord ühe olewuse peale. Kõige sagedamine on selleks mõni naisterahwas seltskonnajätistest, kelle eest ta walmis on tapma ja surema. Harwemine on selleks ka mõni tema perekonna liikmetest.

Slim armastas oma ema. Ainult teda ütsinda julges ta armastada.

Ema oli leff, kes peale mehe surma kõigest jõust tööd oli teinud, et poisikslega mitte nalga surra. Ta oli aus naisterahwas, kes teadis, et tema pueg kelm ja waras oli, ja teda siiski südamlikult armastas.

Nüüd oli ta ütsinda jäänud — wana, abitu ja haige. „Wististe ei ole tema ots enam kuigi kaugel,“ kirjutas Jim, „ja ta nutab poja järele.“

Noh, ta peab teda näha saama. Slim sõidab koju.

Sga politseiaagent peab kõiki tundma, kes tema witekonnas elawad, — nende tombeid ja ametit, ja mõnikord ka seda, kus nad käiwad.

Rihwahulga seas jõudis Slim õnnelikult waudteejaamast uulitsale, aga juba esimese nurga juures põrkas ta salapolitseimiklute Ardeni ja Fensteriga kokku, kes teda tundsid. Ta lipas neist mööda, nagu wari, ja nad ei tunnud teda ära, aga tema kartlikud, hiilwad liigutused äratasid siiski tähelepanelikust.

„Kes see on?“ küsis Fenster.

„Ei tea,“ wastas Arden.

Ja salapolitseimiklutele oli sellest küllalt, et teda taga ajama hakata.

Slim kuulis enese järele nende sammust. Ta tundis siin kõiki läbiläitust, ja kui ta Mäi Byrni kõrist ette oli jõudnud, ruttas ta kiirelt treppi mööda üles.

Seal panid salapolitseimiklud tema järele juba jooksa.

Kui Slim juba trepi otsas oli, lastis Fenster, kes talle järele oli jõudnud, rewolwri tähhjaks. Seal käis ka Slimi rewolwri st-paul, ja Fenster weeres surmalt treppi mööda alla, seejuures Ardenit jalust maha rabades. Slim ronis akna kaudu üles katusele ja lastis enese sealt õue peale alla.

Ta oleks wõinud weel ära põgeneda; ta oleks ennem rongi peale jõudnud, enne kui kisk linnawahid üleüldise kätse tema tinnimõtmiseks oletsid saanud. Aga põgenemise korral ei oleks ta koju pääsenud, ja Slim oli ju koju jõitnud. Ta läks teise uulitsasse wälja ja sammus edasi.

Raabuse uulitsal, kust ta ära oli põgenenud, mürises auto. See ajas teda taga! Seal pani ta jooksa. Auto müriinat kuulatades jooksis ta läbi ühe maja õue järgmisesse uulitsasse. Tema kodu oli teises uulitsa otsas; seal elas tema „wanoeit“. Ta oli juba ühe selleks ära rapnud, et ema wärisemat kätt oma sõrmede wahel suruda, — ja ta on walmis selleks ka weel teist tabma.

Wæwalt oli Slim wärawast wälja saanud, kui nurga tagant automobil wälja lendas ja weidi maad temast eemal peatas. Neli meest hüppasid autoist wälja.

„Carper!“ hüüdis esimene, ja waitis kobe: Slimi rewolwrist kolas paut ja hüüdis langes maha. Ülejäänud kolm lastsid endi rewolwrid ühel ajal tähhjaks, aga seal kulus jällegi üks neist maha. Slim oli juba oma maja lähel, kui teda kaks kuuli tabasid.

Pautust kuuldes ajas wana Carperi emand enese wõõrist waewaga üles, et teada saada, mis uulitsal õige lahti on.

Seina najale toetades lähenes ta uksele.

Trepi peal kostsid sammud, ta awas ukse ja eluta inimeselogu langes tema ette laialiaetud kättega põrandale maha. Weppeisad lendasid wana naisele wastu nägu.

Slim oli kodus.

Inimene ei wõi midagi ette teada.

U. Hull'i nashajut. Tõlkinud -Im.

Stearw Milwell oli tub'i pois ja lõbureis tema jahtlaewal (täis niikaua häst), kuni neljandil nädalal korraga torm laewa tahas, mis laewa mingisuguse tõtte otsa ajas, mille taqarärel ta pöia läks.

Meil oli wiis päästepaati, aga kolm neist wiis torm minema. Ühe järelejäänud paati mahutati niivalju laewamehi, kui seda paati juhtimiseks tarwis oli, ja kõik sõitjad, peale Stearwi, Ewis Myrdert, Anna West'i ja minu. Kui me esimest paati reisuwalmis seadime, siis mõtleksime meie ise teise asuda. Seal aga manofid jahtlaewa kapten ja ülejäänud madrused meiega hullu tembu ära: paat oli korraga kadunud. . . ühes kapteni ja meestega. Rõndalitse, et merenehed üleüldiselt, ja kapen peaaesjalitult, kunagi oma laewa ega reisi aid saatuse h'oleks ei jata. Tähi jut — miks ei jata? Jitawad küll! Ja jätsidki. Mõiduai süüdistan ma selles ainult Stearw: ta oleks pidanud mereste waliku juures weidi tähelepanelikum ja ettewaatlikum olema.

Luge ate tunnete peale halas'ada soowides waitin ma parem neist ütelistest, mis me seekord kapteni ja laewameeste piha s'atime.

Laew seisis weel umbes tund aega wee peal, siis aga hakkas ta alla wajuma. Eemalt paistis liiwane tallas, ja meie otustasime kõik sinno ujuda.

Meie seltsi oli ka üks madrus jäänud, aga et ta ujuda

August Krus,
Sakerist.
Sõjaväljal.

Gustav Alt,
Sõjaväe Püstitaja.
Sõjaväe lüü.

Artur Munamägi,
Sõjaväe lüü.
Sõjaväe lüü.

Julius Laumets,
Sõjaväe lüü.
Sõjaväe lüü.

Jaan Trel,
Sõjaväe lüü.
Sõjaväe lüü.

ei osanud, siis uppus ta ära. Meie neljakesi aga jõudime õnnets taldale, kugi see terge ei olnud. Ka Evi's Mayber ei osanud ujuda, kugi ta waremalt meile alati jutustanud oli, et ta naisuujate klubis üks kõige parematest ujujatest olewat. Kui mitte mind poleks olnud, siis oleks ta tema niisamuti põhja läinud. Pean tunnistama, et see mulle isegi meeltemööda oli, et mul lorda läts teda päästa.

Kõigepealt on aga waja lugejaid jutu tegelastega tutvustada.

Evis Mayber oli kahelkümne aasta vanune neiu ja puudri, näowärwide, siidipesu ja toredate riiete abil isegi dige ilus. Muidu aga oli ta külm ja ükskõikne enese armastaja. See on aga minu isikline arwamine; Steav'i arwamine o'i koguni te sfugune, ja ta kõneles, et ta Ewile selsamal päewal ära kosib, mil see tale „jah“ ütles. Muidugi ei siis ta ta siin: Ewile oleks wähemalt pool aastat selle tähtsa sündmuse wastu ettevalmistamiseks ära kulunud.

Steavi tohtu ütlen ma ainult üht: ta on minu sõber, ja ma armastan teda wäga; sellega on kõik öeldud. Minult arusaamise poolest ei ole ta tarwilisele mõedul wälja arenenud.

Anna West oli tõsine isik. Wälimuse eest ta suuremat hoolt ei kannud. Aga see oli tal ta ilma selle ta hea külal. Annyl olid ilusad pruunid juuksed, tumedad läbitungiwad silmad ja meeldivad kombed. Ta pidi ümber kaks-kümme aastat wana olema — kindlasti ei wõinud seda kunagi ära ütelda.

Ärge arwate, et meie lool Robinsoni looga sarnadust on. Meie ei jurnud näga, ega leidnud midagi üles. Nende pärast, kes esimese paadiga jahi pealt olid lahkunud, et tunnud me mitte nii wäga suurt muret: mõni mööda-jõitew laew wõitis nad ikka oma peale. Meie ei näinud ta ainuikki haikala ega inimesefööjat. Just wastuolisa, ükski hing ei rikkunud meie neljat liitu.

Aga nüüd wist aitab siisejuhatusel küllalt; sellepärast — asja juurde.

Sorm waitis koguni ootamatalt. Mina ja Steav ujusime laewa peale ja tõime sealt riideid, söögiriistu ja weidide toidumoonu. Siis tõmmasime meie, nagu lord ja kohus, taldal hädalipu üles ja ehitasime päikese eest kaitses riideid warju. Selle peale jätsin ma Steawi naiste-rühmade seltsi ja lätsin ise „maakuulamisele.“

Kui ma taks tundi ära olin läinud, jõudsin ma selgusele, et meie dige kõrge mie lähedal tirtsu maariba peal, mida dige lena rohukasw tantsis, wiidistime. Wärskest weest ei näinud meil sellepärast puudust tulla.

Et midagi teada saada, selleks tuli mäe otse ronida, see aga oli umbes nelikuhat jalga kõrge ja dige järst ning taljune.

Seda ei tahtnud ma aga mitte koge teha, ja pöörafin sellepärast tagasi.

Juba eemalt kuulsin ma Ewile kurtmist: nähtawaste ei olnud terwe see lugu tale sugu i meeltemööda. Ma seletasin oma seltsilistele asjaloo ära. Steav ja Anny West

ei ütelnud selle peale midagi, Evis aga näitas minu sõnade wastu kõige ju tunumat umbusadust üles.

„Kauaks meie siis siia peame jääma, mister Burney?“ küsis ta minult niisugusel toonil, et ma alles nüüd aru sain, et terwe õnnetu'es ainuikfunda mina süüdi olin.

„Praegu ei wõi ma selle kohta midagi kindlat ütelda,“ wastasin ma. „Homme lähen ma selle mäe otse, millest ma teie kõnelesin, ja wõib olla, et ma siis kindlama wastufe wõin anda.“

„Niikaua aga peame meie siin istuma?“ küsis Evis kohutawal toonil.

Ma wastasin, et ta õieti ette oli arwanud.

„Aga kus ma täna õffel teie arwates magama peaksin?“ wäris ta edasi.

„Maariba teie all on kaks penikoormat pill ja weerand penikoormat lat. Arwan et sellest pitaliheimiseks küllalt jattub,“ ütlesin mina.

„Noh, ärre tülitsege!“ segas miss West wabele.

„Homme hommikul on ehk meil kõigil m'eleolu palju parem.“

„Wähemalt minul mitte — selle peale wõite teie kindlad olla,“ tähendas Evis. „Teie suudate muidugi kõik waitides wälja kannatada, sest et te kõigega juba harjunud olete; kui minul teie raudne tehaehitus oleks, siis mõtlefin ta mina ehk niisamuti, nagu teieg. Mina aga ei suuda seda kuumustki dieti wälja kannatada, ja üleüldse ei meeldi mulle terwe see lugu pörmugi. Ja teate: kui ma gold-treemi ei saa, siis süren ma wärsti ära.“

Steav tõi taskust gold-treemi potise nähtawale; ta oli selle jahilaewa pealt kaasa wõtnud.

„Wõtte, Evis,“ sõnas ta, „ja kannatage kõik wahwalt wälja!“

„Wahwalt!“ kordas Evis pahaselt, seejuures treemi näo peale määrides. „Ei seda ei suuda ma tõeste mitte! Sga siimapill pean ma selle peale mõtlema, et ma praegu linnas haritud inimeste seas wõiksin wiibida ja jõõtsi süüa, mida tõeste süttakse!“

Sellega tahtis ta nähtawaste seafingi peale tähendada, mille ma suure waewaga jahilaewa pealt kaasa olin toonud.

„Teate, Evis, kas ei wõiks teie dige . . .“ algasin ma.

„Mister Burney,“ jähwas Anny wabele, „olge nii lahke ja ärge tarwitage niisuguseid ütelsi: siin on naiste-rühmaid, kelle kõrwad nendega harjunud ei ole.“

„Seaküll,“ olin ma nõus. „Ma tahtin ütelda, et üks daamidest, olgugi et tal õrn tehaehitus on, wabest ehk nii lahke tahad olla ja nurisemata kõik meie seifutorra halbutused wälja kannatada, kuni need lord isenesest kaowad. Sest meie seas, kes me kõik trokobili tehaehitusega oleme, on üks niisama halwas meeletus, nagu taru haige ninaga, ja ta ei taha niisugust mõtteta laebamist ja kurtmist pealt kuulata.“

„Tasa, wanamees!“ ütles Steav. „Seida parem magama!“

„Seida sina isa ja pane norstama,“ wastasin mina.

„Waheti juhtub mõni laew mööda minema — sellepärast hoolitsen mina tule eest. Poole ööd aga walwad sina.“

Karl Kullison,
Eartumaalt. Aprillikuul
1916. teadmata kadunud.

Rudolf Zemann,
Zalast haawatud.

Eduard Zemann,
Tegewas sõjaväes.

August Weges,
Narwost. Sõja algusest
tegewas sõjaväes.

Aleks. Kullison,
Eartumaalt.
Zalast haawatud.

Minu selfiistel ei jäänud muud üle, kui liitva sisse puueda. Ega see ase häda korral nii väga hull ei olegi, aga Evis polnud temaga küll kadugi rahul.

Veelal kuupäistel ja terve tuu'edhu käes istusin ma tule juures ja mõlgutasin mõtteid, kuni minu wahiaeg täis sai ja Steav minu asemele ajus.

* * *

Varahommikul käisin ma jällegi laewa peal ja tõin seal uut toidumoonna ja mõned õnged kaasa. Raltalt leidisin ma ka sõbdats midagi, ja poole tunni pärast olin ma taljudewabe isest loigust juba mitu wäikest kala wäljõngitsenud. Need kalad olid õige heledat wärwi, ja ma olin kuulnud, et niisugused lõnamerekalad tihtilugu kihwtifed olewat. Siiski õhustasin ma üht neist proowida, ja walmistasin ta Evisile hommikuineks. Teised aga, nende seas ka mina, leppisid siingiga.

Õht ütelda, mul oli seejuures ka oma tagamõte: meie seas oli Evis airukelets, käitja kasuta olewuseks, ja kui üks meie seast haigetis pidi jääma, siis wõis see just tema olla.

Evis wõttis kala minu käest suure heameelega vastu. Peale einewõtmist küsis Anny minu käest asjalikult:

"Mis nüüd teha, mister Burney?"

Nüüd pidi isegi armastusest imestatud Steav Milwell wahet mõlema neiu wahel nägema. Evis turtis juba hommikust saadil walu üle diades, käes, külgedes ja muudes tehaosades, mis West aga oli meile kõiges hoo ega abiks. Steav oli seda tähele pannud — nii ütles ta mulle ise, ja ma hakkasin juba tema terweks saamise peale lootma.

"Ma pean mäe otta ronima," wastasin ma Annyle. "Wahapeal katsub Steav weel laewa pealt midagi, näituseks lõhnadli ja näowärwi, tätte saada."

"Kas ei ole teil aga üffinda lig kardetaw minna?" küsis miss West. "Ma olen kuulnud, et siinjed pärismaalased õige metfikud olewat ja . . ."

"Ka mina ol-n seda raamatuteft lugenu," wastasin ma. "Siinjetel pärismaalastel olewat komboks wõeraid füsjetung jaid suures katlas õliga ära keeta ehk jälle wõõlütjes, kui ne l seda on, kanda. Aga selleft hoolimata olen ma õige peale walmis; igats juhtumiseks annan ma teile ja Steawile kats rewolwrit. Hea oleks, kui ta teised rewolwid laewa pealt ära toodaks; niisamuti ei tohi ka kuulist unustada."

Anny wõttis rewolwri niisuguse näoga vastu, nagu ostaks ta temaga ümber käia.

"Ja weel üks asi," kõnelesin ma edasi. "Urge sõõge enam kala, enne kui ma tagasi pole tulnud. Siinjed talad on tihtilugu kihwtifed, ja sellepärast peab kindlaste teadma, mis suguseid neist jõõmijeks kõibuitud on."

"Teate teie seda aga kindlaste?" küsis Evis rahutult.

"Ega ma seda siis teile poleks annud, kui ma seda teadnud ei oleks," hüüdsin ma ja läsin oma teed, Evisit kõige suuremasesse ärewusesse jättes.

Rudas ma mäe otta ronisin, see ei wõi lugejaid suuremat huwitada. See ei olnud sugugi nii raske, nagu ma seda arwanud olin. Pärismaalast ega kihwtile d madust ma ei näinud. Pikasimaga waadates jõõsin ma se'gusele, et meie sugugi saarel ei wiibinud. Umbes kolm künne penikoorma kugusel nägin ma ilu'at linna, milles küll wist walged inimesed pidid elama. Nii ei wiibinud meie sugugi tont teab kus kõrbes — kõige rohem pooleteipäewa'ise teetonna järele wõisime meie jälle haritud inimeste seas olla.

Kui ma tagasi jõõdsin, peft Anny pesu, kuna Steav oma wiimaselt laewa peale ette wõetud teetonnalt tagasi pöödras. Evis derus oma nägu mingisuguse kreemi wõi puudriga peegli ees ja kaebas, et sääsed teda elufast nahka tabtwad panna. See ei teinud mind rõõmugi rahutuks, sest Annyt ei sõõnud sääsed sugugi, nagu ta ise tõendas. Laewalt toodud toidumoonast jattus rohkeste terweks nõadalaks.

Muidugi külwati mind küsimiste ja pärimistega üle. Ma lõpetasin oma aruante järgmistele sõnadega:

"Ja surman-wäsinult, suust wäljarippuwa keelega ja hingeldades jõõdsin ma mäe otta. Ja f al . . ." ma tabtsin oma ettelujutusi edasi kõnelda lasta, aga Anny tõstis pilku silmates, leppisid ma ainult järgmise ütelsufega: . . . "Ja seal ei näinud ma peale taewa ega wee midagi."

See oli õige, sest, ainult taewa ja mere woole waadates, ei olnud ka tõeeste mitte midagi muud näha.

"Aga kas te mingisugust maad ei näinud?" küsis Anny, uurawat pilku minu peale heites.

"Mitte mingisugust," wastasin ma kindlast. "Sellewäraft ei jää meil muud üle, kui sõõd ja wäewad tuld teha, kuni ehk mõni mõõdamine w laew neid tähele panema jhtub."

"Aga kas me niikaua wälja suudame kannatada?" hüüdis Evis pahaselt.

Ma ei teinud sellest aga wäljagi ja ütlesin rahulikult:

"Nüüd aga lähem ma ja waatan meie moonatagawara järele."

Ära minnes kuulsin ma, kudas Evis jällegi "sääskede ja nende lollide üle, kes oma sõõru lõbureisudele kaasa kutsuwad, kus neid igasugused õnnetused ja hadad wõiwad tabada, kurtma hakkas. Ma olen waitne ja rahulik inimene, aga sel filmapitgul oleksin ma tema küll ära tägistada wõinud, ilma et minu südametunnistus sellepärast müra oleks hakanud tegema.

Seal asus Anny mulle appi.

"Teie olete wilets waletaja, mister Burney," sõnas ta seejuures.

"Ainult praktika puudusel," wabandasin ma ennast.

"Nagu kõig le se'ara, on idearmastus minu juures . . ." "Seat. l, heatüll," sõnas ta wahela. "Aga nüüd kõnelege liwastse ära, mis te oma teetonnalt nägite?"

"Mõud ei midagi, kui ainult seda, et penikoormat kolm-kümmend siit eemal linn afub."

"Ja mis te seda lohe ei ütelnud?" küsis ta waljult.

"Kas meil siis siin halb on? Misterwis oma tuju ritiuda?"

"Kardan, et teil kuri süda on, mister Burney!" ütles Anny. "Vaene Evis on ju otse meelt heitmas . . ."

"Minu süda on pehme, nagu waha," wastas minna, "aga tont wõtku: mis ei kannata see neetud Evis oma häda ja wiletsust mitte wäikides?"

"Ja just seda soowitegi teie?" küsis Anny karmilt.

"Waadake, milles asi seisab," ütlesin ma otustawalt. "Teie eht panite juba laewa peal tähele, et Steav tema armupaetus siوله?"

Anny nitutas pead.

"Uga kas te ka seda tähele olete pannud, kui pirtsakas ja ritakas Evis on? Sellest peab ta niisugune pime, nagu meie Steav on, ometi lord aru saama."

"Uga Evis ei ole ju kunagi niisuguses seisulorras olnud, ja sellepärast on täitsa loomulik tema tohta . . ."

"Nimelt tema tohta. Teie ei ole niisuguse seisulorraga igatahes mitte roblem hariunud, kui tema, — aga mis ei häda ega turda teie selle üle?"

"Mis kafa see mulle toots?"

"Ätieme, et see nii on. Uga wiimaks peab ju ka Steav sellest aru saama — mis teie sellest arvate? Mina o'eksin walmis loit ohwriks tooma, et aga oma sõpra niisuguse naise eest päästa. Mõis ei wõta ta mõne tubli naisukesse, nagu näit. teie seda olete?"

"Saanu teid meelituse eest, mister Burney," wastas Anny läbidalt. "Ja nüüd tahate teie teda mind armastama panna?"

"Mitte just täieste, kuigi see tale nimelt kasulik oleks. Peaasi on, et ma teda Evisest ära wõderutada saaksin, ja uskuge, nii see ka sünnib, kui me veel mõne päewa siin wiidme."

Kui me tule juure tagasi pöörasime, kuulsin ma, kudas Steav ütles:

"Tumala pärast, jätke ometi lord oma urifemine, Evis!"

Järgmisel hommikul tegin ma tööjaotusest juttu ja andsin pesurafemise Evisse hooletaks. Ma teadsin, et tale see mitte taluta ei ole.

Eine juures põletas Evis enesel kastruli wastu tõe ära ja joutas sellest terve päem otša. Hommikul sain ma mõned kalad kätte ja täitsin Evisi neid enese tarwis ära puhastada; meie sõime sinti. Sa ei julgenud kalade külge nähtawaste tähti panna, ja see oli hea, sest muudu oletsid kalad ühes soomustega lauale ilmumud. — Evis seda ei teadnud, et soomused maha tulewad rookida.

Pärast kuulsin ma lõbuga, kudas Steav Evissele midagi ütles, mis umbes nii kuuldas, nagu "kärwale!", wõi midagi muud jellesarnast. See oli igatahes veel õige wiisakas wastus tüdruku urifemise peale minu wägitwalla ja Steawi enese lolluse üle.

Järgmisel päewal oli Evis nii wihane, et ta sõrugi ei rääkinud, ja see oli meile tõdigi ütlemata meelt mõõda. Neljandal päewal aga pani ta uueste kaebama, kurtma ja hädaldama, ja Steawil ei jäänud muud üle, kui tema eest jahilaewa peale põgeneda.

Wiendal päewal töötas minna Annyga jahlaewal, kus me wigastatud paati paitasime; tagasi pöörates aga leidime Evisse ja Steawi üksteisest tüll maad eemal istuwat, ja kumbki ei kõnelenud teineteisega sõnagi.

Uhi muutus itka hullemaks, ja Evis näis täitsa haige olemat, — ifegi minul hakkas temast kahju. Et ta süda nüüd Steawi peale koguni täis oli, sest et see ainult "teistest naissterahwastest" hooliwat (selle all mõtles ta muudugi Anny Westi), siis leppis ta ainuühtsinda minuga, ja püüdis minu wastu sel pubul wõimalikult lahke olla.

Järgmisel päewal lasime meie paigatud praadi wette, ja ma panin ette temaga ümber mäe wäitse ringsõidu ette wõtta, et ennast ümbruskonnaga lähemalt tutwustada.

Eftalgul et olnud Evis sõitmiseega kudagi nõus ja selletas, et ta paremaks peab sealsamas surra. Seal wiisin ma tema kõrwale ja teatasin tale, et ma mäe taga pääse-

mist olla näinud, ja sellepärast tulewat "maatulamise-sõit" tingimata ette wõit. Evis rõemustas see, et ma tema wastu nii suurt usaldust ütles näitasin, wäga, ja muudugi ei tõrjunud ta siis enam wastu.

Kui me wõis tundi aerudega tubliste tšõõd olime teinud, jõudime wiimaks linna. Seal kuulsime, et teised laewalohjad õnnelikult maale olid saanud ja paar päewa hiljem Londoni minewa aurulaewaga ära olid sõitnud.

Terwe tagasiõidutsee ei lahtunud Steav mitte filmapilgulski Anny Westi juurest, ja nii ei leidnud ma wõimalust wiimasega mitte sõnatesti rääkida. Evis ei teinud Steawist itka veel wähemarti wätsa.

Kui me kaldale hakkasime minema, läks mul lorda Anny Westiga tohtu saada.

"Wõim ma õhtul tella tahelka ajal teie juure siise astuda?" küsisin minna.

"Muidugi mitte!" naeris tema. "Eulge tell kuus — lõunafõõgi ajaks."

Ma tulim, ja meie harustasime kaua asjalugu, mis just nii näis kujunemat, nagu minna seda ette olin soowinud. Muidugi ei tahtnud Steav seda enese armastuse pärast õigeks tunnustada, aga ma olin kindel, et ta südamepõhjas minna wastu siiski tänul oli.

"Ma annan tale teile kosjatuleks nädalase tähtaja," ütlesin minna.

"Wawalt, et ta seda teeb," naeris Anny wastufelks

Kolm nädalat hiljem anti Stefen M'we'li ja Evis Mayderi kihlusest awalikult teada. Ma soowisin Steawile sõdamest õnne, ei suutnud aga siiski oma imestust tagasi hoida.

"Mina arwasin, et sa Evisest enam wõljagi ei tee, ja kellegi teise . . ."

"Ma tahan sinu wastu awalik olla, wanamees!" wastas Steav. "Nii see ütswahe ta oli. Siis aga otustas minna, et ma ju edaspidi alati linnas saan elama, ja ni ei ole mul tarwis enam kunagi mingisuguseid merehädast üle elada, nagu see wiimane oli. Ja pealegi ei luba Evis mind mingil tingimisel uut jahlaewa osta. Siin aga, harilikus ümbruskonnas, mitte mõnel täh'a, maha äetud saarel, tunneb Evis enese täitsa kodus olemat ja on alati nii lustilik ja rõemus et mul tõeste enam muud üle ei jää, kui teda naiselks wõtta."

Ah, sel, kes eimesena ütles, et inimene kunagi midagi ette ei wõi teada, on küll tuline õigu, sest inimene on tahtlemata õig: paenduwam loom tõdigi loomade seas!

Muidugi teadsin ma tõdige aja wäga hästi, et Anny Westi Steaw naiselks wõtta kudagi ei olets saanud, sest Anny oli just päew enne meie meredõnnetust mulle sõna andnud, et ta mulle naiselks tuleb, aga siiski olin ma lootnud, et Steav enesele parema naise leiab, kui Evis Mayder seda on.

"Meie Matsi"

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Sellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wites: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume fenist adressi nr. teatada.

Toimetuse ja talituse:

Tallinnas, Harju ja Riiulit uulitsa nurgal nr. 46/15, "Teaduse" raamatukaupluses.

Meie Matsi järgmine (135.) sõjanummer ilmub 18. märtil.

Wanaaegses Karthagenis sõjapäewil.

Dhwer ebajumalale Paalile, et see võitu waenlaste üle annaks. Ühtlugu kuumemaks muutuw ebajumal põletas ilusa naisterahwa oma põrgulikus süles elufalt ära.

Rumenia sõjawäljalt.

Täna kõigepealt kodumaa sugubdesi, kes meie sja laugele waenuväljale ajalehti ja muud kirjandust saatsid. Ka „Meie Mats“ käib õige tihti külalijeks, mille üle meie, Eesti sõjamehed, Teile, kallid kodumaa ded, õige palju tänu wõlgne.

Minult posti kättesaamine on puudulik; peab palju ootama. Trehwab ka tihti, et muist saadetust wahelt kaduma läheb. Palun ka neid, kes saatsid kas kirju eht ajalehti ja wastust soowisid, aga wastus saamata jäi, lahete wabandada, sest tihti ei saa siit paberit ega kirjalumbrilku kustitpoolt, ja oma tagawara on ojas. Suure igatsusega

ootab alati ilka kodumaalt kas kirja eht ajalehte, ja kõige suurema tähelepanemisega loed iga reatse läbi, mis aga oma ematees kirjutatud on. Praegu walitseb siin ka, nagu arwatawaste kodumaalgi, tali. Lood on õdit kohad täis ja ka külm on kaunis krõbe, sellepärast on ka lahingud soikus, ainult suurühtid wahetawad harwasi paukusi, mis meelest ära minna ei lasse, et sõjas oled. Maatoht on siin tolemä-gine, mägede ladwad ulatawad kuni pilwedeni ja on ka järjed. Sellepärast on igasugune liitumine raske, sest kumbki wastane püüab ilka teisest kõrgemal olla, et sellega oma umbrust saats hästi filmas pidada.

Praegu on umbrust walitsewad kõrgustitud meie lääes. Nowembrituus läime nende pärawt ägedaid lahinguid, pek-

Tuleb ta juba!

sime wastajed mitmelt kõrgustikult välja, ehk nad küll wifalt wastu pand ja Saksa Willem oma „raudse polgu“ meie wastu saatis. Mitmegi Eesti suguwenna kõihib puhkawad siin wõeramaa mägilisel pinnal oma igawest und. Tähenäksin ta hea meelega nende nimed siia üles, aga kardan, et ruumi palju tarwitan. Jäärnanis liibe oli lahing 11. nowembril, millest J. polk ja meie polgu kaks pataljoni osa wõitsid. Meie kaks pataljoni aga jäid paremalepoole kõrgustikku kaitsema. Sellepärast olime nagu pealtwaatajatets, milleks meie seisutoht ta hästi kohane oli, sest teine kõrgustik, mis ära wõtta tuli, paistis meie nagu peegli pealt filma. Hommil juba kella wiie ajal asusid meie omad mäe alla ahelasse ehk reasse, et pimeduse kätte all waenlasele wõimalikult ligidale wõiks pääseda, enne kui ta märkab ja tormiwoos algab. Ka hommil oli pealetungimiseks hästi kohane, sest orgu kattis paks udu, sellepärast ei wõinud ülewalt alla midagi näha, mis seal sünnib. Nõnda pääsesid meie omad waenlase kaewitule kaunis ligidale, enne kui ta märkas. Siis aga kõlas waenlase kaewitus korraga hädawile ja paar sekundi hiljem wänd ta kuulipildujad ja pääsivad ja kähkõmmid oma parina kaima. See testis umbes pooltundi, siis jäid nad waitsemaks, sest selle aja sees idusid meie omad omale ka juba wäike kähkõmmid, mis igal soldatil kaajas on, maa sisse augu uuris-tada, et natule warjul olles hinge tõmmata ja tormiwoosule walmistada, mis wastu mäe ronides muidugi wäike on. Et juba walge oli, siis asusid ta meie potareid tööle ja wõitsid mäelälle, kus jatslased asusid, tugewa tule alla, ühtlasi awas aga ta waenlane nõndanimetatud tõkettule meie ja teise mäe wahel orusse, lähikäigu kohale, et meie poolt abijaatmisi takistada. Põmmid lendasid just otse üle meie peade hirmja iduga ja wingumisega, ka paljud lõhkesid meie ligidal, mitmeid haawates. Wahel ajal hakkas aga ka juba haawatuid tulema, sest jalgtee wiis meist mööda. Nende seas olid paar minu seltsimeest, kes käest haawata olid saanud ja omal jalal sidumisepunktisise läksid; andsin nendele tüki leiba ja ka teed, mis minul just walmis juhatus olema. Need rääkisid, et olid lohe, kui waenlane tule awas, haawata saanud, ja et juba algab tormiwoos, sest metsa warjus polnud näha, mis sündis. Seltsamul filmapilgul

kõlas juba „huraa“, sellele järgnes teine ja kolmas. Ühtlasi algas üleüldine plüüside ja pommide pragin, mis tunnistas, et tormiwoos kaimas. See testis hea tüki aega, siis aga hakkasid juba waenlased metsa warjult meile nähtawale ilmuma, põgenedes. Sellest pidid nad lagedalt üle minema, mis aga meie selgeste silma paistis. Seal wõitsime meie neid omatord tule alla. Esmine, kellele kuuli saatsin, wistas enese koha pikali, mõtlefin, et laiskin ta maha, aga kuulas natule aega maas, hüppas üles ja pani uueste lippama. Wõitiste sai tergeste haawata. Selle järele hakkas teisi juba troppis minema, nõnda et enam pääsiasime ei aitanud, waid panime kuulipilduja säresema. Siis algas waenlaste seas üleüldine segadus, wistasid pääsivad käest kus jeda ja teist, tõstsid käed üles ja jooksid meie omadele wastu, kes ka juba meisast lagedale ilmusid, ja ise tarjusid: „Русь, русь, румынь, возми въ пленъ.“ Aga rumentasi polnud ühtegi meie seas, olime kõik waenlased. Ka meie järsime tuleandmise seisma, sest omad olid juba ligidal. Nõnda oli siis kella 10-nets mügi juba meie käes. Saime ka hea hulga wangisi, kuulipildujaid, pütsiisi ja muud kraami jagiks. Ka piisime igamees Saksa sigari nätku, mida waenlased dige tubliste nende kaewitust olid leidnud. Pärast amasid waenlase potareid weel siidametäiega koleda tuleandmise meie seisutohade ja selle mäe peale, mis wõitsime; see testis kuni õhuni. Oli päris pörgu lahti, igamees pugefime warju, kus saime. Nõnda lõppes seekord lahing.

Weel kõigile kodumaalastele kõike head soowides ja südamlikult terwitades ja palju, palju tänu kirjanuse saatjatele üteldes

Jällenagemiseni

Mihkel Kruse.
Nuustatult, Tartumaalt.

Sõjameeste terwitused.

Kaugelt waenuväljalt soowime kodumaa õdedele ja wenadele ja isäärnanis Tallinna õrnemale soole head uut aastat ja palume kirjawahetust. August Hei ja Richard Johnson Tallinnast.

3. aastat sõjawäljal wiibides, terwitame kõiki Eesti, Liitwa ja Wenemaal asuwaid omakleid, tuttawaid ja neiusi! Paluksime ajawittets neiuwega kirjawahetust Aleksander Chin, Mihkel Ediw, August Prisson ja Julius Einart.

Südamest tänan seda kaastundlikku isikut, kes minule sõjawäljale „Meie Matsi“ saadab, ajawittets lugeba. Olen 4 numrit saanud. Aupaklikult D. Johnson.

Seda ja teist sõjapäewilt.

Matsjude hooajal.

Prægusel ajal leidub üsna tihti ajalehtedes wallamaalitsuse kuulutusi wallamatsju suuruse kohta, selleks, et igakits teaks oma matsju õigel ajal ära diendada, enne kui mðegamees tuleb.

Täielikult oma otstarbet sihule teadaandmise wiis küll ei täida, sest enamaste kuulutawad wallawalitsused ainult ühes ajalehes, matsjumatsja aga loeb tihtipeale ainult teist ajalehte.

Otstarbetkohasem oleks iga matsjumatsjale teadaannet postiga toju saata, on ju wallawalitsusel nende adresid kaugele suuremalt osalt teada, ega muidu teaks ju mðegameest järele saata.

Aga lepime pealegi sel aastal weel — sõja ajal peab nii mõndagi halbtust enesel meeldiba lastma, ja heidame lihtse pilgu matsjude ajaloo sisse üleüldise.

„Matsjude mats ja surm, need on mõõdapääsematad nähtused, kus ka inimene ei elaks,“ tähendas matsjude kohta lord nalfatades Benjamin Franklin.

Sõbbi nimetab matsjusi „tatsusi selle eest, et rahulikult elada wõitsime.“

Ja ajalooteadlane Tazit määrab nad umbes niisama ka: „Rahu ei saa ilma sõjariistade abita, sõjariistad nõuavad raha, aga raha ei saa muudu kui maksude teel.“

Montesquieu arwab, lõpuks: „maksud — see on üks osa iga kodaniku warandusest, mis ta selleks maksab, et teist osa rahulitult wõiks tarwitada.“

Ilma maksudeta ütski riit ülewal ei seisaks, see on selge ja selles arwamises on ka kõigi ajajärtude ja erakondade tähtsad tegelased.

Terwe küsimus seisab ainult selles, kas maks sellele ka wastab, mis me selle maksu eest saame, kas ta liiga kollis ja üleliigne ei ole.

Mis eraldi wallomaksudeesse puutub, siis on ju enam kui selge, et wallamaks linnas elutsuwale wallalittmele liiga kollis ja üleliigne on. Ta ei ole tihti oma walda saanudki, on wõib olla, waene päewatöölise, kes ühtlugu püüsihima peab pingutama, ja maksab muu seas ka selle eest — et märtsa jõukama talutoha omaniku lapsed walbas priitkooli saatsid.

Loodetawaste toob aeg siia parandust, nagu seda juba nii mõnegi maksuga maksude ajalooos on sündinud.

Seft juba wanal hallil ajal, pidid roomlased, näitufeks, ta sündimise ja suremise pealt maksu maksma ja ifegi, wabandage, aga see on tõsi, wäljatäigu tohas täimise eest.

Nüüd on need maksud ammu juba kolikambrisise heidetud.

Prantsusmaal nõudis omal ajal Ludwig XIV duekonna ülewalpidamine rohkest roha ja sellepärast oli waja ikka uusi maksusi wälja mdelda alaliselt tihja riigikasja täimiseks. Selleks pandi muu seas ka töit wäljamaabelt siseweetaw kaup määratu suure tollimaksu alla, wälja aga wõis kõite ilma maksuta wadada.

Inglismaa, kelle wostu see maksusüsteem osalt oli sihitud, ei wiitanud aga ka wastusega: ta määras omaltpoolt kah kõigi siseweetawate asjade peale hästi kõrge tollimaksu.

Raua heitlefid need maks maksu, kuni wiimaks mdlemad häwinesid.

Maksu all on olnud tollad, moodsad kübarad, kollid riided, neiid 20 eluaastast peale kuni mehelminemiseni eht 45 eluaastani, mil nii kui nii kdit lootujed mehele saamiseks kadunud.

Maksu all olid kord ka parulad. Kes paruka eest maksu oli maksnud, sellele löödi tempel paruka põhja. Agendid olid igalpool wäljas, kes uulitsal kõndijatel parulad peast maha wõtsid, et waadata, kas maks makstud. Iseäransis wihane oli niisuguse tülitamise üle muidugi see, kellel paruta all pea paljas kui kaalikas oli.

Maksusi on wonast hall ft ajast saadil nõutud ja niisama kaua on nende wastu ka wõideldud.

Iseärants terawalt tegi seba 1836 aastal Sidney Smidt oma ühes parlamendilõnes:

„Nüüd kannab iga inglane oma ihu peal särki, mille eest tollimaks makstud, ja selle peal kuube, mis niisama ka sellest saatusest pole pääsenud. Maks pannakse afna peale, kust ta wälja waatab aeda, mis maksu all; maks on ka tema leiwa peal ja tema saapataldade all, ta sõidab tollas, sellepärast, et ta selle eest maksu on maksnud, kirjutas paberil peal, mille eest maks tasutud, loeb uudist ajalehtedest, mis sellejama saatuse ajalised; naelaga, mille eest tollimaks tasutud, ülitakse ta puusärki kinni furnuwantri peal, maksu wõttes puusärki eest ja ka selle furnuwantri eest.“

W ä r t u s t e ü m b e r h i n d a m i n e .

Mul jäi ämm haigeks. Ütki, pühapäewal ja raskelt. Parliikult sunatakse ämmast, aga mul oli tõeste hea ämm. Sellepärast oli kahju temast ja ruttasin arsti tooma. Pühapäewane päew, arstift ei olnud todus. Kämm

Sõjameeste puhkus lehtajal.

arsti uksetaga helistasin asjata, üheteliskümnendat tabasin ja ta oli walmsis koha tulema.

Wõisime woorimehe, sõitsime. Arst waatas haige üle, kirjutas rohu, istusime uueste ootama jäetud woorimehe peale. Sõidutasin arsti tema koju tagasi, et ise sealsamas läheduses apteki astuda.

„Kui palju ma wõlgnen?“ küsisin arstilt.

„Kolm rubla.“

Maksin.

„Ja kui palju teie saate?“ pöörasin woorimehe poole küsimusega.

„Kolm rubla.“

„Olge ikka! Arst, kellel niisama palju aega kulus, kui teil, wõttis, nagu ise nägite, kolm rubla. Tema on ometi ülikooli haridusega mees ja palju töötanud, enne kui arstiks sai . . .“

„Mis aga nüüd kaerad ja heinad maksawad, hobuse- rautamine? . . . Kolm rubla ja muud midagi!“

Et woorimehe ja arsti ameti wahel siiski pisut wahet teha, tortasin woorimehele iltagi ainult poolteist rubla hõlma wabele ja kadusin tema anderikka sõimu rahe all aptegi uksest sisse.

Suttaw tahtis wiulit osta, kuisus mind asjatundjana kaaja.

Arstusime pruugitud muusikariistade kauplusesse.

„Kui palju see wiul maksab?“ küsisin, üht proowibes.

„Kelikümmend rubla.“

„Kas teie ei eksi?“

„Siinist pole siin midagi. Kelikümmend rubla.“

Saremi iludus.

„Teie peate siiski eksituses olema, sest enne sõda maksis ihute viiul uuestipeast kõigeparemal juhtumisel 8 rubla, nüüd on ta aga lõhutud ja . . .“

„Õiete illepea veel Jumalat tänada, et niisuguse hinnaga selle viiuli saate. Enne sõda tulid kõik viiulid Saksamaalt, nüüd aga on nendest puudus.“

„Aga siiski, see on liig. Kui palju te alla jätate?“

„Allajätmist pole midagi. Suure võin panna. Viiskümme rubla! Alla seda mitte krossigi. Ohtu wdi et. Somme maksab ta kuuskümme.“

Ruldalakesed.

„Ei kulda, ei hõbedat ei leita meie maal“ armastamine noores eas laulda. Aga luistab ka selle laulu looja, kui oma maa all ka endi merd mõistame. Ruldalakesi leidub nimelt meie meres rohkesti. Sest:

S e l e h t m e s t. Sarudastelt rohke kalasaak on siinsetel rannameestel juba mõni aeg. Et hinnad kõrged — 40—50 rbl. kott — siis teenib noot päevas harilikult 500—1000 rubla. On ka juhtumisi, kus ühe „loomaga“ 1500—2000 rbl. saadakse. Kalad müüakse rannal ülesostjatele ära.

„Mis muust ollusest ikk need meie räimed võiksid olla, kui aina kullast.“

Saatana laew.

Ajalehed teatasid krahw Zeppelin surmast. Tema nimi on ilmatuulus ja tema nimega nimetatakse õhuhiiglast, mis määratud on kaitseta elanikkude surmamiseks.

Need õhuhiiglaste teevad oma röövläikust õõseti, udu ja pilwete warju all. Määratud kõrgusest, kuhu ka kõige laugemale lastiate suurtükide kuulid ei ulata, liilawad nad surma rahulikkude elanikkude — enamaste naiste ja laste — kessele.

Terwe oma pila eluaja, terwe oma ande ja waimuterawuse pühendas Zeppelin surmatooja saatana-õhulaewa läiendamiseks.

Toon „Rusl. Inw.“ Zeppelini wiimase sünnituse kirjeldust, lähendatult.

„Aus Zeppelin lõi oma suuruse poolest kõik senised õhulaewad üle. Tema pikkus on 750 jalga! Tal on neli mootoristatud gendelit, milles igalhes kaks automat-suurtükki, 6 kuulipidujat ja apparadid õhumiinide ja-pommide pildumiseks. On 7 mootorit, igaüks 200-hobusejõuline. Kaasa wõib ta wõtta 1200 puuda lõhkeaineid.“

1200 puuda lõhkeaineid!

Sirmsa kuulsuse on Zeppelin oma õhulaewaga kõigi maailma rahwaste seas wõitnud.

Ja tema laew, mida ta ise uhkelt „tubliks pealetungimise riistaks“ nimetas, jääb inimese soole põlwest põlwe luupainajalikuks tõendusjaks, kui laugele satklaste „kuritöö riistade“ walmistamises on jõudnud.

Rööwlite näitemüü.

Rumenia ajalehtede sõnumite järele on Sofias, Berliinis, Dresdenis, Leipzigiis ja Münchenis näitemüügid awatud, kus arawõidetud maadelt kokku riisutud kunstiteoseid müüakse. Saksa kultura apostolid on ka kõik Bularesti teaduslikud muuseumid tühjaks rüüstanud.

Sattus wilat kiwisse.

On olemas linn Andishan, ja Andishanis — kaupmees Smirnow, ja Smirnowil on — magasin. Et ta oma poest jalandust üle tatsihinna müüs, wõeti ta kohtulikule wastutusele, enne kohtu aga — wõeti wahi alla.

„Kaste tagatise wastu wabats?“ pööras Smirnow kohtuuriija poole.

„Sea meelega,“ wastas kohtuuriija. „Maksle 150 tuhat tagatiseks.“

Smirnow ajas suu ja filmad pärani.

Ei meedinud.

Piitsuga neid peksta ei saa, on nüüd seaduse poolt keelatud. Aga rublaga liita — kõige mõnusaam asi.

„Wabandage,“ ütles Smirnow, „teie nõuate ju üle igasuguse määra hingehinda.“

„Jah, aga ka teie nõõriste üle igasuguse määra hingehinda. Ma pean kaubarwitajate eest seisma, teie aga, olge head — istuge nende eest.“

Nõnda istubki Smirnow, kohtu oodates. Rohus aga ei tule nii pea. Sattus wilat kiwisse.

See oli linnas Andishan.

Benemaal on aga veel palju linnasi. Ja seal ostawad kaupakaupmehed mõisast.

Milla tuleb aeg?

2. märtsil 1916. Kaasiku peres.

„Eiisa, saada tüdrukud kartuleid kotti ajama. Mätku Unts tulnud linnast, saanud 60 kop. kartuti weerikust. Mis ja paremat hindu veel tead tahja!“

2. märtsil 1916. Sealjamas.

„Jaan, kas ja ei wiiks kartuleid linna. Mätku Unts saanud eila 2 rub. 60 kop. juba weerikust. Mis paremat aega ja veel ootad!“

„Ah, eks aega ole. Ega need kartulid eest ära jookse. Wõi on meil rahast puudus. Enne ei wõi, kui hind kolme rubla peale tõuseb.“

Sõrmus.

Norra kirjaniku Knut Hamsun'i järele Gladiator.

Kord trehwasin ma kusegil seltskonnas oma pruuti Viilit. Tema silmad olid armastusest sinisemad ja särastid psoule rõhsem, kui vast muudu, ta ei suutnud oma tundmusest warjata. Keda ta armastab?

Waate, seda noortmeest seal, kes alna läheduses seisis, peremehe poega, kes mundrit kandis ja lõwihäälega rääkis. Mu Jumal, mis suguse drusega silmitses ta seda noortmeest ja kui rahutumalt ta omal paigal istus!

Kui õõsel Viiliga koju poole sammusin — meie olime head sõbrad — ütlesin ma temale:

„Kui suurepäraline on täna ilm! Sa lõbustasid wist ennast täna õhtul wäga?“

Ja et tema soowite ette jõuda, wõtsin ma sõrmest oma kihlasõrmuse ja ütlesin:

„Waata, sinu sõrmus on mulle wäikseks jäänud, ta pihstab. Mis olet, kui sa seda suuremaks teha annatsid?“

„Sa kirutas käe wälja ja sofstas!“

„Anna mulle ja ma lasen ta suuremaks teha!“

Ja ma andsin sõrmuse temale . . .

Kuu aja pärast nägin ma teda jälle. Rõõgipealt pidiin ma sõrmuse üle järele pärima, aga mõtlesin seda pärast järele. Rutata ei pruugi, arutaksin ma, üks tuu on temale liiga wähe, laj' lähed rõhsem aega mööda. — Ta löi silmad maha ja sofstas:

„Ah ja . . . sõrmus . . . Mul ei läinud temaga hästi, ma olin kuhugile pannud, ja ei wõdinud teda kusegilt üles leida!“ — Ja ootas minu wastust. — „Sa oled minu peale selleparast pahane?“ küsis ta ärewuses.

„Ei,“ wastasin mina.

„Sa Jumal, kui kerge südamega lahkus ta minust, teades, et ma tema peale pahane pole!“

Terwe aasta oli mööda läinud. Ma wihbisin jälle tutawates kohtades ja jalutasin kord õhtul wanal, tuntud teerajal.

Seal trehwas ta minule wastu tulema ja ta silmad olid weel sinisemad, kui sellel õhtul, ja läikisid weel rõhsem, kui siis; kuid suu oli suuremaks muutunud ja huuled olid lahwatanud.

„Sa hüüdis:“

„Siin on sinu sõrmus! Ma leidisin ta ülesse, kallim, ja andsin suuremaks teha. Niiud ei peaks ta enam sinu sõrme piistama!“

Ma waatafin äratõugatud naisterahwas, tema suurt suud ja lahwatanud huuli. Ja siis waatafin ma sõrmust.

„Ah,“ ütlesin ma, sügawaste tumardades: „meil ei ole tõeste selle sõrmusega õnne. Niiud on tema liiga . . . suur minule . . .“

Parandamata haigus,

Gladiator.

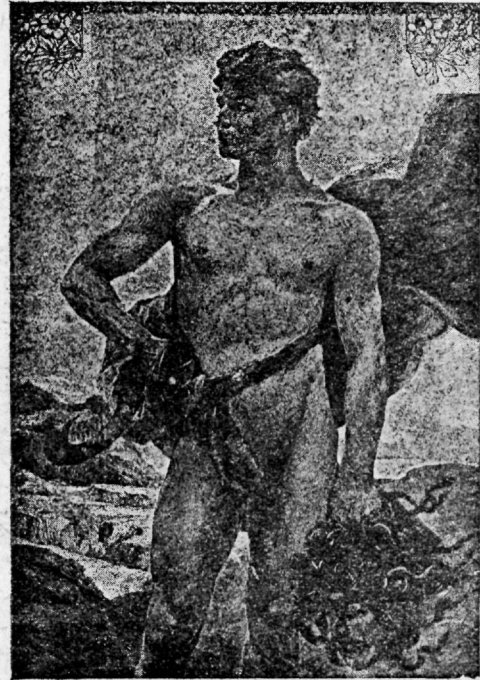
See oli ühel soojal pähapäewal, kui parunesse von Silberstofi perelõõki astus, kus kõõgitõõdrul Wiisa parajaste tuld piita alla tegemiseaga ametis oli.

„Sa hakkama tuli teema!“ ütles ta, oma patju teret litfa kõõgiuste wahelt läbi trügides.

Peab tähendama, et parunesse kaunistene paks paistis olema, eht ta küll kõõgest lõõki paar naela peale seitseme puuda kaalus.

Iltepiidad olid mõlemilt poolt selle kõõguse kohalt, kus harilikult parunesse puufad asusid, taunis tulunud, sest ta armastas alatafa kõõgi ja toa wahet tatjata.

„Kas sa lotletrad schafreist ära toid, mida ma tänaldunel's soojals tahta teha?“ küsis ta, käed puufas, nagu maja-peremees, kui küwilisega räägib.

Wiija.

„Dyp . . . ph . . . ei!“ wastas Wiisa, suurt supikatelt pliidale upitades.

„So, so! Noh, tee ja suppi, ma tooma kolletrad seia!“ Sahwirisse jõudes, ajas von Silberstoff kõõgipealt koorekirnu ümber; astus tassile, kes parajaste kausiteie seest piima limpsis, saba peale ja ulatas ülemise riini pealt kolmetoobise waagnataie kihakooki omale õnnelikult kaela.

„Weis der Zeisl!“ sajatas ta, pead katjuses ja waagna tükkisi jalaga eemale idugates.

„Wiisa, tule wortama kolletrad ülesse!“ hüitas ta lõõki, kui paar lorda asjata lookisi korjata oli püüdunud, sest et ta oma kihawuse pärast tunagi üle kolme tolli tõweramats ei paendunud.

Sai Wiisa loogid ülestõrjatud ja uue waagna peale la-dunud, ruttas von Silberstoff nendega lõõki.

Et ta puhtusest rõhsem ei hoolinud kui Riikulinna puh-tufe järelewaatajad tuttawate pool, siis ei hakkunudki ta neid tõlmust puhastama, waid tõstis kolme pannile.

Kuid ta wiirwitas weel pisut, wõttis ühe loogi ja nuu-jutas seda, nagu piirituse-agent woodialust, kas seal mitte „lubamata elementisi“ konfiskeerimisele ei leidu.

Äsi paistis temale wist pisut kahtlane olewat, sest ta hammustas loogi küllest tükkese ära . . .

Äsi oli wist weel kahtlajem, sest ta oli ühe loogi ära lõõnud ja wõttis nüüd teise! . . .

Äsi läks wist weel kahtlajemaks, sest look loogi järele rändas von Silberstoffi „tagawaraladudesse“ . . .

Kuid ärge keegi ehmatagu, et lookides tõeste midagi kahtlast leidus, — tootide puhkus oli selgem, kui ülemiste-järwe weel, see oli ainult „pehjalik schmettimine“ nagu von Silberstoff ise jeda nimetas. Ja kesus see nõnda kaua, kuni paar loogipabulast raswa sees lõõpludes pähkemise üle rõdemustasid.

See lordin's alati, igapäew; hommikul, lõunal ja õhtul. Reedetari mataronisi, lijas kõõgitõõdrul, kauaegne parunesse teenija, igakord paar-kolm naela „schmettimise jaots“ juure. Praeti wahest werrimõõtti, wõi takti, siis lõõpes itla

„Mind imestab, miks teie nii palju ütsinda wäljas jalutate; teil on ju kodu ilus naine, lapsed!“
„Mm... kuid on ka ämm!“

„Kalapüüdja.“

„Kalapüüt annab mulle katskuda rubla iga-aastast fiske-tulekut.“

„On teie tiikis siis nii palju kalu?“

„Mitte ainuski! See summa kogub trahwirahadest, sest minu tiigist on kalapüüdmine keelatud.“

Waikimine.

„Sina ei ütelnud prouale, et see daam minu juures käis?“

„Ei, waikisin.“

„Eart laps, ma annan sulle rubla kompwekiraha.“
„Hõbedat? Aga kõi ütlevad: „waitimine on kuld.“

Lapsesuu.

Wäiksel Ruudil on hambawalu. Ta läheb ja kaebab oma häda isale.

„Su hammas on seest õõnes,“ — ütles isa: „teda peab plombeerida lastma.“

Mõne päewa pärast on isal kange peawalu. Seal ütles Ruudi isale:

„Su pea on seest õõnes, papa, ja peaksid teda plombeerida lastma!“
Gladiator.

Arsti kaebtus.

Küll need abitarwitajad on ka üks tänamata rahwas! Seal on mul üks peretond: mehel saagisin ma jala alt ära, naisel lõitasin ma kõhu lõhti, aga kunagi pole ma nende suust tänusõna kuulnud! Gladiator.

— o —

pool tainast von Silberstoffs lahtel kaastegevusel enne ponnile jõudmist otsa.

Aga deruti kauki sees munatollast suhkruga wahuse, „schmettis“ parunesse alati nõndataua, et lusikal iga weerandruuni tagant midagi deruda poinud ja sifu alataja uuendada tuli.

Nii oli see alati — nii oli see ka täna.

Lihakookidega algades lõppes see pudingi ja jooštiga.

Oli lõunarvoo walmis ja kanti lauale, oli parunesse kilemääraltsest tegevusest, nagu kontahobune, wäsinud: suured higitilgad ndretasid tal mööda palgeid-alla. Ka oli tal itka mõni liige tinni mähitud, sest ta armastas alati kas põialt ehl jõrmeft aratõrwetada wõi ennast noaga haawata.

Suus oli ta alati pahas tujus ja kõhuwalu, südamepõõrituse ja söögijäsu puuduse üle kaebades, heitis ta aietades magama . . .

Riime kasku kõnepidajatele.

1. Kõnele ainult siis, kui sulle omale selge on, mis ja kudas tuleb teha. Muudu kutud ise sisse ja raistab asjata koosolejate aega.

2. Kõnele ainult sellest, mis asjasse ja käesolewasse kõneainesse puutub.

3. Kui wastu waidleb, ära arvusta terwet kõnet; waki ainult need punktid, mille kohta midagi uut ja asjalikku tead ütelda.

4. Ära lörda seda, mis teised juba enne sind on ütelnud.

5. Äsu kõhe asja kallale, ilma põiklemata ja pikkade sissejuhatuseta.

6. Ära püüa oma tarkusega hiilgada, waid kõnele lihtsalt, arusaadawalt.

7. Ära palju enesest kõnele, ära tähenda iga minut oma peale: mina nägin seda, mina tean seda.

8. Ära dienda isiklikka arweid. Pea meeles, et sa terwele koosolekule kõneled.

9. Lõpeta lorruga, ilma tähiste sõnatõlkisudeta.

10. Ära astu liiga sagedaste kõigil koosolekul iga küsimuse kohta wälja.
— or.

Kohtukoost. Kohtunik: „Smellit, kudas teie asjad ära warastaste ja lasti rahaga, mis sealhomas seisid, puutumata jätsite?“

Raebelune: „Sera kohtunik, ka teie! Naine sõimas mind todus juba küllalt selle eest.“

Käesolew nummer oli juba enne pöördpäiwi trükitokjas walmis laotud. Sisu muutmine ajakohasemaks oleks lehe ilmumist mitmeks päewaks wiivitatanud. Järgmine nummer ilmub ajakohasema sisuga.
Toimetus.

Tarwitamata jäänud lähemad kirjatööd häwitatakse ära, kui martisi tagosihaatmiseks juure lijatud ei ole. Ruumipudusfel ajakirjas kirjawastuseid ei anta; wastuse saamiseks lihatagu postmart ehl postkaart ligi.

N. B. Ütsikute numrite ohtjaid palume lahkeste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaason.

Wäljaandja J. Munt.

M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

ESTI
RAHVUSRAAMATUKOOGU
AR